

P. KRISHNA PRADEEP
Chairman
KPSIR UPSC Universe

Dr. BHAVANI SHANKAR
Chief Mentor
KPSIR UPSC Universe

TSPSC - Group-1 Mains - 2023

(DAY-11)

PAPER-VI

TELANGANA MOVEMENT AND STATE FORMATION

II. Mobilizational Phase (1971 -1990)

Test No.	SYLLABUS	Student's Self-Assignment Report by Mentors
Day-11 Unit-9	Slot-1: Liberalization and Privatization Policies in 1990's and their consequences Slot-2: Emergence of regional disparities and imbalances in political power, administration, education, employment Slot-3: Madiga Dandora and Tudum Debba movement – Agrarian crisis and decline of Handicrafts in Telangana and its impact on Telangana Society and economy. Slot 4 is for practice and self-assessment (you need to report the mentor) Note: you have to spend 2- or 3-hours' time for each slot based on content and your ability to comprehend	SLOT 1: SLOT 2: SLOT 3: SLOT 4: SLOT 5:

Q41. 1990లలో ఆంధ్రప్రదేశ్‌పై సరళీకరణ విధానాలు విపరీతమైన ప్రభావాలను కలిగి ఉన్నాయి. గణించండి.

ఈ ప్రశ్న ఎందుకు అడిగారు?	సిలబస్‌లోని కీలకపదాలు: 1990లలో సరళీకరణ మరియు ప్రైవేటీకరణ విధానాలు మరియు వాటి పర్యవసానాలు
విధానం:	పరిశీలకుడు మీ సమాధానంలో ఈ క్రింది అంశాలను చేర్చాలని ఆశిస్తారు: - సరళీకరణ విధానాల అర్థం. 1990లలో ఆంధ్రప్రదేశ్‌పై ఈ విధానాల ప్రభావం.

పరిచయం:	సరళీకరణ విధానం అంటే వివిధ వాణిజ్య దేశాల మధ్య వస్తువులు మరియు సేవలపై పరిమితులను రద్దు చేయడం ద్వారా ప్రభుత్వ చర్యలను అమలు చేయడం. సరళీకరణ అంటే ప్రపంచం మొత్తం ఒక దేశం యొక్క క్రమబద్ధీకరించబడిన ఆర్థిక విధానం. 1980లో ప్రారంభించబడిన, భారతదేశంలో సరళీకృత ఆర్థిక విధానాలు 1991 నాటికి శాంతిని పొందాయి. ఈ సరళీకరణలో యునైటెడ్ AP ముందంజలో ఉంది, ఇది తరువాత విపరీతమైన ప్రభావాలను కలిగి ఉంది.
ప్రధాన భాగం:	ఆంధ్రప్రదేశ్ పై ప్రభావం: ● సంక్షేమ పథకాలపై ప్రభావం: 1998లో ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎకనామిక్ రీస్ట్రక్చరింగ్ ప్రోగ్రాం (APERP) ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ప్రపంచ బ్యాంకు నుండి 2200 కోట్ల రుణం తీసుకుంది. ప్రపంచ బ్యాంకు ఇచ్చిన సూచనల ఆధారంగా సంస్కరణలు వేగంగా జరిగాయి. అప్పటి వరకు అమలులో ఉన్న కొన్ని పథకాలను రద్దు చేసిన తెలుగుదేశం పార్టీ ఈ సంస్కరణలను ఆమోదించింది. సంక్షేమ రంగాల్లో పెట్టుబడులు నిలిచిపోయాయి. ● రాష్ట్రాన్ని అప్పుల్లోకి నెట్టింది. 1990-95 సంవత్సరాలలో, వడ్డీ భారం 12.1%; 1995 నుండి 2000 మధ్య కాలంలో వడ్డీ భారం 16.9%కి పెరిగింది. ద్రవ్య లోటు 3.2% నుండి 5.5%కి పెరిగింది. ● నిరుద్యోగుల పెరుగుదల: 1998 సంవత్సరం చివరి నాటికి నిరుద్యోగుల సంఖ్య 31 లక్షలుగా నమోదైంది. ప్రయివేటు ఉద్యోగాలతో పోలిస్తే ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు తగ్గిపోయాయి. ● విద్యుత్ ఛార్జీల పెంపు: విద్యుత్ రంగాన్ని ప్రైవేటీకరించడం కోసం, హితేన్ భయ్యా శ్వేతపత్రం ప్రకారం, ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యుత్ సంస్కరణల చట్టం 1998 ఆమోదించబడింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎలక్ట్రిసిటీ రెగ్యులేటరీ కమిషన్ మార్చి 1999లో ఉనికిలోకి వచ్చింది. ప్రభుత్వం వినియోగదారులకు ఇచ్చే సబ్సిడీలను రద్దు చేసింది మరియు 10 సంవత్సరాలు (1999-2009) దశల వారీగా కార్యక్రమాన్ని రూపొందించింది, ఇందులో విద్యుత్ ధరలను 15% నుండి 20కి పెంచారు. ప్రతి సంవత్సరం %. ● భూమి, నీరు మరియు ఇతర వనరులపై ఒత్తిడి: పారిశ్రామికీకరణ విస్తరణ కోసం భూముల కేటాయింపు జరిగింది. రియల్ ఎస్టేట్ బలం పుంజుకున్నప్పటికీ అది అధికారం ఉన్న వ్యక్తులకే మేలు చేసింది. కొన్ని సరస్సుల పరీవాహక ప్రాంతాలను భవనాలుగా మార్చడం వల్ల నీటి వనరులపై ఒత్తిడి ఏర్పడింది. ● ప్రధానంగా పారిశ్రామిక మరియు సేవా రంగాలకు అనుకూలమైన విధానాలు; వ్యవసాయం నిర్లక్ష్యం: హైదరాబాద్ శివార్లలో కొన్ని వ్యవసాయ భూములను

	నివాసాలుగానూ, పరిశ్రమలకు భూములుగానూ మార్చారు. ఇతర రంగాల నుంచి ఎక్కువ ఆదాయం రావడంతో వ్యవసాయం, అనుబంధ రంగాలు నిర్లక్ష్యానికి గురయ్యాయి.
ముగింపు:	ఆర్థిక సంస్కరణల లాభనష్టాల గురించి భిన్నాభిప్రాయాలు ఉన్నాయి, కానీ సంస్కరణలు అనివార్యం. వ్యాపార అవకాశాలను సృష్టించడం, విదేశీ పెట్టుబడుల పెరుగుదల మరియు పోటీ వాతావరణాన్ని నిర్మించడంలో విధానాలు సహాయపడినప్పటికీ, అవి అసమానతలు మరియు ప్రాంతీయ అసమానతలను కూడా పెంచాయి, ఇది తరువాత రాష్ట్ర పునర్వ్యవస్థీకరణకు దారితీసింది.

మూలం: తెలుగు అకాడమీ యొక్క Ch14; V. ప్రకాష్ యొక్క Ch9.

Q42. ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో రాజకీయ రంగంలో ప్రాంతీయ అసమానతలు స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి. తెలంగాణ ప్రాంతానికి సంబంధించి ఈ ప్రకటనను వివరించండి.

ఈ ప్రశ్న ఎందుకు అడిగారు?	సిలబస్‌లోని కీలకపదాలు: రాజకీయ అధికారం, పరిపాలన, విద్య, ఉద్యోగాలలో ప్రాంతీయ అసమానతలు మరియు అసమానతల ఆవిర్భావం
విధానం:	పరిశీలకుడు మీ సమాధానంలో ఈ క్రింది అంశాలను చేర్చాలని ఆశిస్తారు: ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో వివిధ రాజకీయ అన్యాయాలు లేదా ప్రాంతీయ అసమతుల్యత, ఉదాహరణలతో.
పరిచయం:	అసమానతల మూలాలు తెలంగాణ ప్రాంతం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో విలీనమవడంలోనే ఉన్నాయి. తెలంగాణకు వలస పోతున్న ఆంధ్రులు, వారి అవసరాలు, వారి స్వార్థపూరిత ఆలోచనలు ఒకవైపు; తెలంగాణ ప్రాంత పేదరికం, మరోవైపు ప్రజల అమాయకత్వం ఈ అసమానతలకు లేదా అసమతుల్యతలకు కారణాలయ్యాయి. ఈ అసమతుల్యత రాజకీయ రంగంలో చాలా స్పష్టంగా కనిపించింది.
ప్రధాన భాగం:	రాజకీయ రంగంలో అసమానతలు: పెద్దమనుషుల ఒప్పందం ఉల్లంఘన: 1956 జూలై 19న ఆంధ్ర, తెలంగాణ ప్రాంత నాయకులు పెద్దమనుషుల ఒప్పందంపై సంతకాలు చేశారు. దాని అమలులో మొదటి రోజు, దాని నిబంధనల ఉల్లంఘన జరిగింది. ఒప్పందం ప్రకారం ముఖ్యమంత్రి ఆంధ్రా ప్రాంతానికి చెందిన వారైతే డిప్యూటీ సీఎం తెలంగాణ ప్రాంతానికి చెందిన వారై ఉండాలి. ఆంధ్రా ప్రాంతానికి చెందిన

	నీలం సంజీవ రెడ్డి సీఎం అయిన తర్వాత డిప్యూటీ సీఎం పదవి ఇవ్వకపోగా, ఆ పదవి ఆరో వేలు తప్పదన్నారు. ● తెలంగాణ రాజకీయ స్వరాన్ని అణిచివేయడం: 1971 సార్వత్రిక ఎన్నికల్లో చెన్నారెడ్డి నాయకత్వంలోని తెలంగాణ ప్రజాసమితి పోటీ చేసిన 14 లోక్ సభ స్థానాలకు గాను 11 స్థానాల్లో విజయం సాధించింది. ఆ తర్వాత ఈ తెలంగాణ పార్టీని కాంగ్రెస్ పార్టీలో విలీనం చేశారు. తెలంగాణ పార్టీ విజయం సాధించినా కేంద్ర ప్రభుత్వం తెలంగాణ రాజకీయ ఆకాంక్షను అర్థం చేసుకోలేదన్నారు. ● తెలంగాణ నుంచి ఏ సీఎం కూడా ఐదేళ్లు పూర్తి చేయలేదు. తెలంగాణ ప్రాంతానికి చెందిన ముఖ్యమంత్రులు పీవీ నరసింహారావు, మర్రి చెన్నారెడ్డి, టీ అంజయ్య. ఒక్కొక్కరు ఐదేళ్లపాటు నిరంతరం పాలించలేకపోయారు. ముగ్గురూ కలిసి నాలుగు సందర్భాల్లో సుమారు ఆరేళ్లపాటు ముఖ్యమంత్రులుగా కొనసాగారు. ● తెలంగాణ నేతలను విధులకు అనుమతించలేదు. తెలంగాణ నేతలను మంత్రులుగానో, అధికారులుగానో నియమించినా సక్రమంగా పనిచేయనివ్వలేదు. పి.వి.నరసింహారావు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు ముల్కీ నిబంధనల అమలుకు ప్రయత్నాలు జరిగాయి; కానీ అతను చాలా కాలం పాటు కొనసాగడానికి అనుమతించబడలేదు.
ముగింపు:	ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన తర్వాత తెలంగాణకు జరిగిన అన్యాయాలను అరికట్టేందుకు ఎన్నో ప్రయత్నాలు చేసినా అవి సఫలం కాలేకపోయాయి. ఈ అన్యాయాలను లేదా రాజకీయ అసమతుల్యతలను ఏదీ నిరోధించలేదు - ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు మాత్రమే రాజకీయ పరిష్కారం.

మూలం: తెలుగు అకాడమీ యొక్క ఛ14.

Q43. 1956 తర్వాత ఉద్యోగ, విద్యా రంగాల్లో తెలంగాణలో ఏర్పడ్డ అసమతుల్యతలను వివరించండి.

ఈ ప్రశ్న ఎందుకు అడిగారు?	సిలబస్ లోని కీలకపదాలు: రాజకీయ అధికారం, పరిపాలన, విద్య, ఉద్యోగాలలో ప్రాంతీయ అసమానతలు మరియు అసమానతల ఆవిర్భావం
విధానం:	పరిశీలకుడు మీ సమాధానంలో ఈ క్రింది అంశాలను చేర్చాలని ఆశిస్తారు: ● తెలంగాణలో ఉద్యోగ, విద్యా రంగాల్లో వివిధ అసమతుల్యతలు.
పరిచయం:	ఏ ప్రాంతమైనా అభివృద్ధి చెందాలంటే విద్య, ఉపాధి రంగాల్లో అభివృద్ధి అత్యంత కీలకం. అయితే 1956లో విలీనం జరిగినప్పటి నుంచి తెలంగాణలో ఈ

	రంగాలపై నిర్లక్ష్యమే కొనసాగుతోంది. విద్యకు ప్రాధాన్యత తగ్గడం, ఉపాధి లేకపోవడంతో తెలంగాణ వెనుకబాటుకు గురైంది.
ప్రధాన భాగం:	ఉపాధి: ● 1950 మరియు 1960ల ప్రారంభంలో కోస్తా ఆంధ్ర మరియు రాయలసీమ నుండి వచ్చిన అభ్యర్థులు: 1956 నుంచి ఆంధ్రులకు అవకాశాలు కల్పించి, హైదరాబాద్ కు పిలిపించి ఉపాధి కల్పించారు. తెలంగాణ ప్రజలు చదువుకోలేదని, భాష కూడా రాదని సాకులు చెబుతూ 1969 వరకు స్థానికేతరులకు సుమారు 22 వేల పోస్టులు కేటాయించారు. ● ఆంధ్ర ప్రాంతం నుండి అసమాన సంఖ్యలో ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు నియమించబడ్డారు: 1983 లెక్కల ప్రకారం గెజిటెడ్ అధికారుల్లో దాదాపు 15,278 మంది కోస్తా ఆంధ్రాకు చెందిన వారు కాగా, కేవలం 7,717 మంది తెలంగాణకు చెందిన వారు. నాన్ గెజిటెడ్ అధికారుల్లో 22,400 మంది ఆంధ్రా ప్రాంతానికి చెందిన వారు కాగా, తెలంగాణ నుంచి తొమ్మిది వేల మంది మాత్రమే ఉన్నారు. ● ముల్కీ నిబంధనల ఉల్లంఘన మరియు ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులను అమలు చేయకపోవడం: నిజాం హయాంలో, ముల్కీని హైదరాబాద్ లో 15 సంవత్సరాలు నివసించిన వ్యక్తిగా నిర్వచించారు మరియు వారు ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలకు అర్హులు. కానీ ఆ పోస్టుల్లో ముల్కీయేతరులను నియమించి ముల్కీ నిబంధనలను ఉల్లంఘించారు. స్థానికేతర ఉద్యోగులను బదిలీ చేయాలన్న జీఓ నంబర్ 36 (1969), జీఓ నంబర్ 610 (1985) వంటి ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు అమలు కాలేదు. ● ముఖ్యమైన పారిశ్రామిక సంస్థలు మూసివేయబడ్డాయి: 1956లో ఏపీ ఏర్పడక ముందు పారిశ్రామికంగా ఆంధ్ర కంటే తెలంగాణ ముందుండేది. హైదరాబాద్ లోని ఆల్విన్, వరంగల్ లోని ఆజం జాహ్ స్పిన్నింగ్ మిల్, అంతర్గాం స్పిన్నింగ్ మిల్ మరియు సిర్పూర్ సిల్క్ కొన్ని ఉదాహరణలు. ఇవన్నీ ఆ తర్వాత మూతపడటంతో తెలంగాణ ప్రాంతంలో ఉపాధి కోల్పోయింది. స్వాతంత్ర్యానంతరం ఏర్పాటైన రామగుండం యూరియా ఫ్యాక్టరీని కూడా బొగ్గు లేదనే సాకుతో మూసివేశారు. అదే సమయంలో విశాఖపట్నం ఐరన్ ఫ్యాక్టరీ కోటి నష్టాలతో నడుస్తుండగా కేంద్రంపై ఒత్తిడి తెచ్చి ఆదుకున్నారు. చదువు: ● తెలంగాణకు తక్కువ నిధుల కేటాయింపు: ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో తెలంగాణకు కేవలం 30-31% నిధులు ఇవ్వగా, విద్యారంగంలో ఆంధ్ర ప్రాంతానికి 68-

	70% నిధులు కేటాయించారు. వాస్తవానికి రెండు ప్రాంతాల జనాభా దాదాపు సమానంగా ఉన్నప్పుడు. ● ఎయిడెడ్ కళాశాలల్లో ప్రభుత్వ లెక్కరల్లకు ఖర్చు చేసిన తక్కువ మొత్తం: 29.5% 40.69% ఉండాల్సిన సమయంలో తెలంగాణకు ఖర్చు చేశారు. ● నిర్లక్ష్యం కారణంగా అక్షరాస్యత తగ్గింది: 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం, తెలంగాణ అక్షరాస్యత రేటు 66.46, ఇది జాతీయ సగటు 74 కంటే తక్కువ. ● ఆంధ్ర ప్రాంతానికి అసమానంగా ఎక్కువ గ్రాంట్లు ఇవ్వబడ్డాయి: ప్రైవేట్ ఎయిడెడ్ కాలేజీలకు ఇచ్చిన గ్రాంట్లు, కృష్ణా మరియు గుంటూరు జిల్లాల్లో మాత్రమే 30.38% (2008-09). తెలంగాణలోని తొమ్మిది జిల్లాలకు 8.41% మాత్రమే వచ్చాయి.
ముగింపు:	తెలంగాణలో ప్రాంతీయ అసమతుల్యతలను నివారించడానికి అనేక భద్రతా చర్యలు చేపట్టారు. అందులో ముఖ్యమైనది 1956 పెద్దమనుషుల ఒప్పందం, 1969 అఖిలపక్ష ఒప్పందం, ఎయిట్ పాయింట్ ఫార్ములా, ఫైవ్ పాయింట్ ఫార్ములా, 1973 సిక్స్ పాయింట్ ప్లాన్, ఇవన్నీ ఆంధ్రుల దోపిడి నుంచి తెలంగాణను అడ్డుకోలేకపోయాయి.

మూలం: తెలుగు అకాడమీ యొక్క ఛ14.

Q44. ప్రభుత్వ నిర్లక్ష్యం, ఉదాసీనత వల్ల తెలంగాణ చేతి వుత్తులు క్షీణించాయి. ఈ ప్రకటన వెలుగులో, ఈ నిర్లక్ష్యానికి గురైన తెలంగాణ ప్రాంతంలోని కొన్ని ముఖ్యమైన హస్తకళల గురించి వివరించండి.

ఈ ప్రశ్న ఎందుకు అడిగారు?	సిలబస్‌లోని కీలకపదాలు: తెలంగాణలో వ్యవసాయ సంక్షోభం మరియు హస్తకళల క్షీణత మరియు తెలంగాణ సమాజం మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థపై దాని ప్రభావం.
విధానం:	పరిశీలకుడు మీ సమాధానంలో ఈ క్రింది అంశాలను చేర్చాలని ఆశిస్తారు: ● ప్రభుత్వ నిర్లక్ష్యం కారణంగా తెలంగాణకు చెందిన అత్యంత ముఖ్యమైన హస్తకళలు క్షీణించాయి.
పరిచయం:	తెలంగాణ దక్కనీ సంస్కృతికి మాత్రమే కాకుండా అనేక రకాల కళలు, హస్తకళలు మరియు వస్త్ర పరిశ్రమలకు కూడా ప్రసిద్ధి చెందింది. కానీ తెలంగాణా కళలు మరియు హస్తకళలకు ఆదరణను పొందలేదు, ముఖ్యంగా 1956లో విలీనం అయినప్పటి నుండి, తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని కొన్ని ముఖ్యమైన హస్తకళలలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వ నిర్లక్ష్యం కనిపిస్తుంది, ఇది తెలంగాణలో 'హస్తకళల సంక్షోభానికి' దారితీసింది.
ప్రధాన భాగం:	తెలంగాణలోని కొన్ని ముఖ్యమైన హస్తకళలు:

	● పెంబర్తి హస్తకళలు: వరంగల్‌లోని పెంబర్తి గ్రామం ఇసుప పింగాణీ ఇత్తడి వస్తువుల తయారీలో ప్రసిద్ధి చెందింది. ఇప్పుడు కూడా అక్కడి కళాకారులు అనేక కళాత్మక ఉత్పత్తులను రూపొందిస్తున్నారు. కాకతీయుల హయాంలో దేదీప్యమానంగా వెలిగిన పెంబర్తి రాగి, ఇత్తడి, ఇసుప ఉత్పత్తులకు ఆ తర్వాత ఆదరణ కరువైంది. ఆ తర్వాత ఆంధ్రా నాయకులు తమ ప్రాంతం నుంచి చేతి వృత్తులను ప్రోత్సహించి తెలంగాణ చేతి వృత్తులను ఆదరించలేదు. ● చెరియల్ స్కీల్స్ పెయింటింగ్స్ మరియు నిర్మల్ పెయింటింగ్స్: చెరియల్ పెయింటింగ్స్ వివిధ రంగులలో ఉన్నాయి. రామాయణం, మహాభారతంలోని ఇతివృత్తాలు రాధ మరియు కృష్ణుడి చిత్రాలతో అందంగా చిత్రీకరించబడ్డాయి. అదేవిధంగా నిర్మల్ చిత్రాలు కాకతీయుల కాలం నాటివి. కాలక్రమేణా, ఈ పెయింటింగ్‌లకు ఆదరణ లేకపోవడంతో ప్రజాదరణ తగ్గింది. ● Bidriware: హస్తకళల్లో బిద్రివేర్‌కు ప్రత్యేక స్థానం ఉంది. బిద్రివేర్ అనేది ఒక ప్రఖ్యాత మెటల్ హస్తకళ, ప్రస్తుతం కర్ణాటకలో ఉన్న బీదర్ నుండి దాని పేరు వచ్చింది. ఇది బహమనీ సుల్తానుల పాలనలో 14వ శతాబ్దంలో ఉద్భవించిందని నమ్ముతారు. కాబట్టి 'బిద్రివేర్' అనే పదం బీదర్ ప్రాంతం పేరు పెట్టబడిన ప్రత్యేకమైన మెటల్‌వేర్ తయారీని సూచిస్తుంది. బహమనీ సుల్తానులు 14-15 శతాబ్దాలలో బీదర్‌ను పాలించారు. రాష్ట్రాల విలీనం తర్వాత ఈ కళారూపం కూడా క్షీణించింది. ● నిర్మల్ చెక్క హస్తకళలు: నిర్మల్ చెక్క హస్తకళల ప్రత్యేకత ఏమిటంటే, అత్యంత నైపుణ్యంతో బొమ్మలతో సహా అనేక రకాల వస్తువులను అందమైన రంగులతో తయారు చేయడం. ఉమ్మడి ఏపీలో నిర్మల్ హస్తకళల కంటే కొండవల్లి చెక్క హస్తకళలకు ప్రాధాన్యం ఉండేలా ప్రభుత్వ విధానాలు రూపొందించారు. ● వరంగల్ మరియు కరీంనగర్ సిల్వర్ ఫిలిగ్రీ యొక్క జౌలీ కార్పెట్‌లు: ఈ హస్తకళలు వాటి ప్రత్యేకత మరియు శుద్ధీకరణకు ప్రాధాన్యతనిస్తాయి. కార్పెట్‌లు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఖ్యాతిని పొందాయి. పలుచని వెండి తీగలతో తయారు చేసిన వస్తువులు మరియు బొమ్మలు చూపరుల దృష్టిని ఆకర్షించాయి. ఆంధ్రా పాలకుల పక్షపాతం (మరియు నిర్లక్ష్యం) మరియు ప్రభుత్వం నుండి ఆదరణ లేకపోవడంతో వారు దెబ్బతిన్నారు.
ముగింపు:	కొత్త పరిశ్రమల స్థాపన, హస్తకళాకారుల అమాయకత్వం మరియు మార్కెట్‌పై వారికి అవగాహన లేకపోవడం వంటి కొన్ని ఇతర కారణాల వల్ల కూడా తెలంగాణలో హస్తకళల సంక్షోభం ఏర్పడింది. ఈ సంక్షోభ స్థితి 2014లో తెలంగాణ ఏర్పాటుతో క్రమంగా మెరుగుపడుతోంది.

మూలం: తెలుగు అకాడమీ యొక్క ఛ14.

Q45. పూర్వ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో ఏర్పడిన వ్యవసాయ సంక్షోభాన్ని క్లుప్తంగా వివరించండి.

ఈ ప్రశ్న ఎందుకు అడిగారు?	సిలబస్‌లోని కీలకపదాలు:తెలంగాణలో వ్యవసాయ సంక్షోభం మరియు హస్తకళ క్షీణత మరియు తెలంగాణ సమాజం మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థపై దాని ప్రభావం.
విధానం: పరిచయం:	పరిశీలకుడు మీ సమాధానంలో ఈ క్రింది అంశాలను చేర్చాలని ఆశిస్తారు: ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో తెలంగాణలో వ్యవసాయ సంక్షోభాన్ని ప్రదర్శించే వివిధ అంశాలు. 1956లో ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పాటైనప్పటి నుంచి చాలా ప్రాంతాల అభివృద్ధికి పెద్ద దెబ్బ తగిలింది. ఈ రంగం నుండి ఎక్కువ మంది ప్రజలు జీవనోపాధి పొందుతున్నందున వ్యవసాయం చాలా ముఖ్యమైన రంగాలలో ఒకటి. తెలంగాణలో వ్యవసాయ సంక్షోభం వాస్తవమైనది మరియు స్పష్టంగా ఉంది.
ప్రధాన భాగం:	తెలంగాణలో వ్యవసాయ సంక్షోభం: ట్యాంకుల విధానంలో సాగు తగ్గింది: కాకతీయుల కాలం నుంచి తెలంగాణ లింక్ ట్యాంకుల వ్యవస్థ కింద పనిచేసింది. దీన్నే చైన్ ఆఫ్ ట్యాంక్స్ అని పిలిచేవారు. నిర్లక్ష్యం మరియు ట్యాంకుల సిల్టింగ్ కారణంగా ఈ వ్యవస్థ నాశనం చేయబడింది. ఆంధ్రా పాలకులు ఈ ట్యాంకులను నెమ్మదిగా ధ్వంసం చేయడంతో పంటల సాగు కూడా తగ్గిపోయింది. తెలంగాణలో 1956లో ట్యాంకుల కింద సాగుచేసిన భూమి 54% కాగా, 1997లో ఇది 14%. సాగునీటికి ప్రధాన వనరుగా ఉన్న ట్యాంకుల నిర్వహణను ఆంధ్రా పాలకులు ఉద్దేశపూర్వకంగానే నిర్లక్ష్యం చేశారు. నేల సంతానోత్పత్తి తగ్గింపు: తెలంగాణ రైతులు ఏటా వేసవిలో ట్యాంకుల్లో నింపిన పూడిక మట్టిని వ్యవసాయ పొలంలో చల్లేవారు. మంచి సంతానోత్పత్తి ఉన్నందున పంట లాభదాయకంగా ఉంది. అయితే యూరియా, డీఎఫీ వంటి రసాయన ఎరువులు కొనుగోలు చేసేందుకు రైతులకు ప్రభుత్వం రాయితీలు ఇచ్చింది. తెలంగాణ రైతులు తమ పొలాల్లో పూడిక మట్టిని వేసే పద్ధతిని మెల్లగా వదిలేశారు. అందువల్ల, ట్యాంకులు సిల్ట్ మరియు ఎండిపోయాయి మరియు వ్యవసాయ ఉత్పత్తికి సహాయం చేయలేదు. వ్యవసాయ భూమి తగ్గుదల: 1956 నుండి 1991 మధ్యకాలంలో 7 లక్షల ఎకరాలకు పైగా సాగుచేసిన వ్యవసాయ భూమి తగ్గింది. అయితే కోస్తా ఆంధ్రలో వ్యవసాయ భూమి ఎక్కువగా పెరిగింది. ఉమ్మడి APలో ఎక్కువ శాతం బంజరు భూములు (సుమారు 53%) తెలంగాణలో ఉన్నాయి.

	● క్రెడిట్ పంపిణీలో వివక్ష: 2001-02 నాటి ప్రభుత్వ గణాంకాల ప్రకారం 40% వ్యవసాయ భూమి ఉన్న తెలంగాణకు 25% కంటే తక్కువ రుణాలు వచ్చాయి. వ్యవసాయ పనిముట్లు పురాతనమైనవి. కోస్తా ఆంధ్రతో పోలిస్తే ఎక్కువ చెక్క నాగళ్లు మరియు తక్కువ ట్రాక్టర్లు ఉన్నాయి, అందువల్ల తక్కువ దిగుబడి వచ్చింది. ● కాలువ నీటిపారుదల లేకపోవడం: 2001-02 లెక్కల ప్రకారం తెలంగాణ ప్రాంతంలో కాలువల ద్వారా కేవలం 15.80% నీరు మాత్రమే ఉంది. తెలంగాణలో కృష్ణా, గోదావరి నదుల పరివాహక ప్రాంతాలు మెజారిటీ ఉన్నప్పటికీ భారీ నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులు లేవు. ● ప్రైవేట్ రుణదాతలకు భారీ రుణం: తెలంగాణ రైతులు బోర్వెల్ నీటిపారుదలపై ఎక్కువగా ఆధారపడవలసి వచ్చింది, ఇది చాలా ఖరీదైనది. ప్రభుత్వం నుంచి ఎలాంటి సాయం అందకపోవడంతో రైతులు 50 వేల నుంచి లక్ష రూపాయల వరకు వెచ్చించి బావులు తవ్వకోవాల్సి వచ్చింది. రుణం కోసం, రైతులు ఎక్కువగా ప్రైవేట్ వడ్డీ వ్యాపారులపై ఆధారపడతారు మరియు వారు భారీ వడ్డీ రేట్లు వసూలు చేశారు. ● తెలంగాణ ప్రాంతంలో అధిక విద్యుత్ ధరలు: నీటిని పంపింగ్ చేయడానికి విద్యుత్ అవసరం. విద్యుత్తు, పంపు, పెరుగుతున్న వినియోగ ఛార్జీల కోసం రైతులు భారీగా ఖర్చు చేయాల్సి వచ్చింది. లోవోల్టేజీ సమస్య కారణంగా ఏటా రెండు మూడు పంపుసెట్లను తెలంగాణ రైతులు మార్చేవారు.
ముగింపు:	సాగునీటి రంగంలో అసమతుల్యత, ప్రభుత్వ నిర్లక్ష్యం కారణంగా తెలంగాణ వ్యవసాయ రంగంలో భారీ నష్టాలను చవిచూసింది. ఈ అసమతుల్యతకు ప్రధాన కారణాలలో తెలంగాణ పట్ల ఆంధ్రా నాయకుల సవతి తల్లి దృక్పథం ఒకటి. తెలంగాణ ప్రజలకు ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఏర్పాటు ఒక్కటే ఆచరణీయ పరిష్కారంగా భావించారు.

మూలం: తెలుగు అకాడమీ యొక్క ఛ14.

MENTAL ABILITY

1. సాధారణ వడ్డీతో 30 ఏళ్లలో కొంత మొత్తం నాలుగు రెట్లు అవుతుంది. ఎన్ని సంవత్సరాలలో అదే సాధారణ వడ్డీ రేటుతో దానికంటే రెట్టింపు అవుతుంది?

[వివరణ:]

① Case-I. Let the principal be x
 Amount = $4x$
 Interest = $3x$
 Time = 30 years
 $\therefore I = \frac{PTR}{100} = 3x = \frac{x \times R \times 30}{100}$
 $R = 10\%$

Case II:

$I = x$
 $P = x$
 $R = 10$
 $T = ?$
 $I = \frac{PTR}{100} = x = \frac{x \times 10 \times T}{100}$
 $T = 10 \text{ years}$

2. పాత కథనం 12,000 నగదు చెల్లింపులో అందుబాటులో ఉంది లేదా 7,000 నగదు చెల్లింపుకు మరియు 8 నెలలకు 630 నెలవారీ వాయిదాకు అందుబాటులో ఉంటుంది. సంవత్సరానికి రేటు __

[వివరణ:]

② Given
 Article is Available for Rs. 12,000 at a time.
 Same Article is available for Rs. 7,000 and monthly instalment of 630 for 8 months.
 Interest = $(7000 + 630 \times 8) - 12,000$
 $= (7000 + 5040) - 12,000$
 $= 12040 - 12000 = ₹ 40.$
 Total principal = $[I = \frac{PTR}{100}]$
 $5000 + 4370 + 3740 + 3110 + 2480$
 $+ 1850 + 1220 + 590 = ₹. 22360.$
 Rate = $\frac{40 \times 100 \times 12}{22360 \times 1} \approx 2.1 \text{ percent}$

3. ఒక వ్యక్తి తన మొత్తం డబ్బులో 40% సంవత్సరానికి 15% చొప్పున, 50% మిగిలిన మొత్తాన్ని సంవత్సరానికి 10% చొప్పున మరియు మిగిలినది 18% వార్షిక వడ్డీ రేటుతో అప్పుగా ఇస్తారు. వడ్డీ మొత్తం మొత్తం మీద లెక్కించినట్లయితే, వార్షిక వడ్డీ రేటు ఎంత?

[వివరణ:]

$$\begin{aligned} \textcircled{3} \text{ Let the person have Rs. } 100. \\ \text{then Simple Interest for one year} \\ = \frac{40 \times 15 \times 1}{100} + \frac{30 \times 10 \times 1}{100} + \frac{30 \times 18 \times 1}{100} \\ = (6 + 3 + 5.4) = 14.4 \\ \text{Rate of interest on whole sum} = 14.4\% \end{aligned}$$

4. ఒక వ్యక్తి వార్షిక సాధారణ వడ్డీకి 10% చొప్పున బ్యాంకులో 14,000 ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్‌గా పెట్టుబడి పెడతాడు. కానీ కొన్ని ముఖ్యమైన అవసరాల కారణంగా అతను 3 సంవత్సరాల తర్వాత మొత్తం డబ్బును ఉపసంహరించుకోవాలి, దాని కోసం బ్యాంకు అతనికి తక్కువ వడ్డీ రేటును అనుమతించింది. అతను 5 సంవత్సరాల ముగింపులో పొందే దాని కంటే రూ. 3500 తక్కువగా పొందినట్లయితే, బ్యాంకు అనుమతించిన వడ్డీ రేటు ____

[వివరణ:]

$$\begin{aligned} \textcircled{4} \text{ Simple Interest after 5 years} \\ = \frac{\text{Principal} \times \text{Time} \times \text{Rate}}{100} \\ = \frac{14,000 \times 5 \times 10}{100} = \text{Rs. } 7,000 \\ \text{Interest Earned} = (\text{Rs. } 7,000 - 3500) = \text{Rs. } 3500 \\ \text{Rate} = \frac{\text{S.I} \times 100}{\text{Principal} \times \text{Time}} \\ \text{Rate} = \frac{3500 \times 100}{14000 \times 3} = 8.33\% \\ \boxed{\text{Rate of Interest} = 8.33\%} \end{aligned}$$

5. 11 ఏళ్ల బాలుడికి రూ. 200,000 ఇది ట్రస్ట్ కింద ఉంది. ట్రస్టీలు సంవత్సరానికి 6% చొప్పున డబ్బును పెట్టుబడిగా పెడతారు మరియు మైనర్ అబ్బాయికి రూ. ప్రతి సంవత్సరం చివరిలో అతని పాకెట్ మనీకి 5,000. ట్రస్ట్ ఖర్చులు రూ. సంవత్సరానికి 1000. మైనర్ అబ్బాయికి 17 ఏళ్లు వచ్చిన తర్వాత అతనికి అందజేయబడే మొత్తాన్ని కనుగొనండి.

[వివరణ:]

$$\text{Simple Interest} = \frac{\text{Principal} \times \text{Time} \times \text{Rate}}{100}$$

$$= \frac{200000 \times 6 \times 6}{100} = \text{Rs. } 72,000$$

$$\text{Total Pocket Money} = 6 \times 5000 = \text{Rs. } 30,000$$

$$\text{Total Expenses of Trust} = 6 \times 1000 = \text{Rs. } 6,000$$

$$\begin{aligned} \text{Total Expenses} &= \text{Rs. } (30,000 + 6,000) \\ &= \text{Rs. } 36,000 \end{aligned}$$

$$\therefore \text{Amount to be received by the boy}$$

$$= \text{Rs. } (200000 + 72,000 - 36,000)$$

$$= \text{Rs. } 2,36,000$$